

Psykisk helse og asylsøkere – hva hjelper best?

30 november 2017

*Birgit Lie, overlege, dr. med,
Avd.sjef, spesialisert poliklinikk psykosomatikk og traumer, Sørlandet sykehus*

Hva opplever dere som utfordrende i møte med asylsøkere og flyktninger?

- *Dette er den vanskeligste gruppen å hjelpe!*
 - Klarer i liten grad å hjelpe – spesielt de uten nettverk - asylsøkerne
 - Gir avmaktsfølelse
 - Vanskelig pårørende arbeid
 - Tabu om psykisk helse i innvandrergruppen
 - Er dårlige og skrives ut til et tomrom

- De psykiske vansker har direkte sammenheng med saksgang og asylsak hos UDI og UNE
- Midlertidig opphold begrenser så mye av livet
- ”vår måte å ta imot flyktninger lager sykdom”

- Behandlerne er alt for ”hvite”
- Kommunikasjon er vanskelig ved psykose med tolk
- Livet – sorgen og avmakten!

MEDFØLELSE

Den hjelpeløse terapeuten

Følelser og opplevelser flyter fra en person til en annen hele tiden. Det skjer også i terapirommet.

TEKST: KARL ELДАР EVANG
ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS

Forleden holdt jeg en forelesning for en klasse på Høgskolen i Oslo om mitt arbeid som terapeut for papirløse pasienter. En student spurte: Føler du deg hjelpeløs? Altså, føler du deg som terapeut noen ganger hjelpeløs?

Ja. Det gjør jeg. Ganske ofte. Jeg la til at jeg trodde det var viktig at det ble plass til å være hjelpeløs. Om det ikke var plass til det, så tror jeg at pasientene selv blir etterlatt alene i en følelse av hjelpeløshet – alene hjelpeløs. Mens alle som greier livet og ikke er hjelpeløse, blir opplevd som at de vandrer forbi og videre! Studentene nikket til dette.

Jeg fortalte også om hvordan jeg i møte med en papirløs pasient som

må forklares bedre. For hvordan kan jeg være til stede, og bli overveldet og satt ut samtidig? Og hadde det ikke vært best om jeg ikke ble så sterkt følelsesmessig påvirket at jeg nesten ble satt ut, slik jeg opplevde denne timen? Er ikke psykologen en slags ekspert på livet, som har noe fornuftig å si ved alle anledninger? Må ikke psykologen holde en følelsesmessig distanse? Hva skjer om psykologen mister munn og mæle?

Men jeg er jo ingen ekspert på livet, tenker jeg, jeg bare lever det, som alle andre.

Noen ganger spøkes det i sosial omgang med at psykologer har en egen radar og kan se gjennom andre mennesker. Spøken kan ha både en angstelig og en håpefull undertone.

Asylsøkere

- Hvem sitt ansvar?
- Hvilken linje hører de hjemme under?
- Hva er ”nødvendig helsehjelp”?
- Etikk, moral og avgrensninger

2. Linje = spesialisthelsetjeneste

- Vurdere psykiatri = sykdomstradisjon
- Vurdere behandlingmulighet:
 - cost/benefit
 - Stor pågang, press på effektivitet

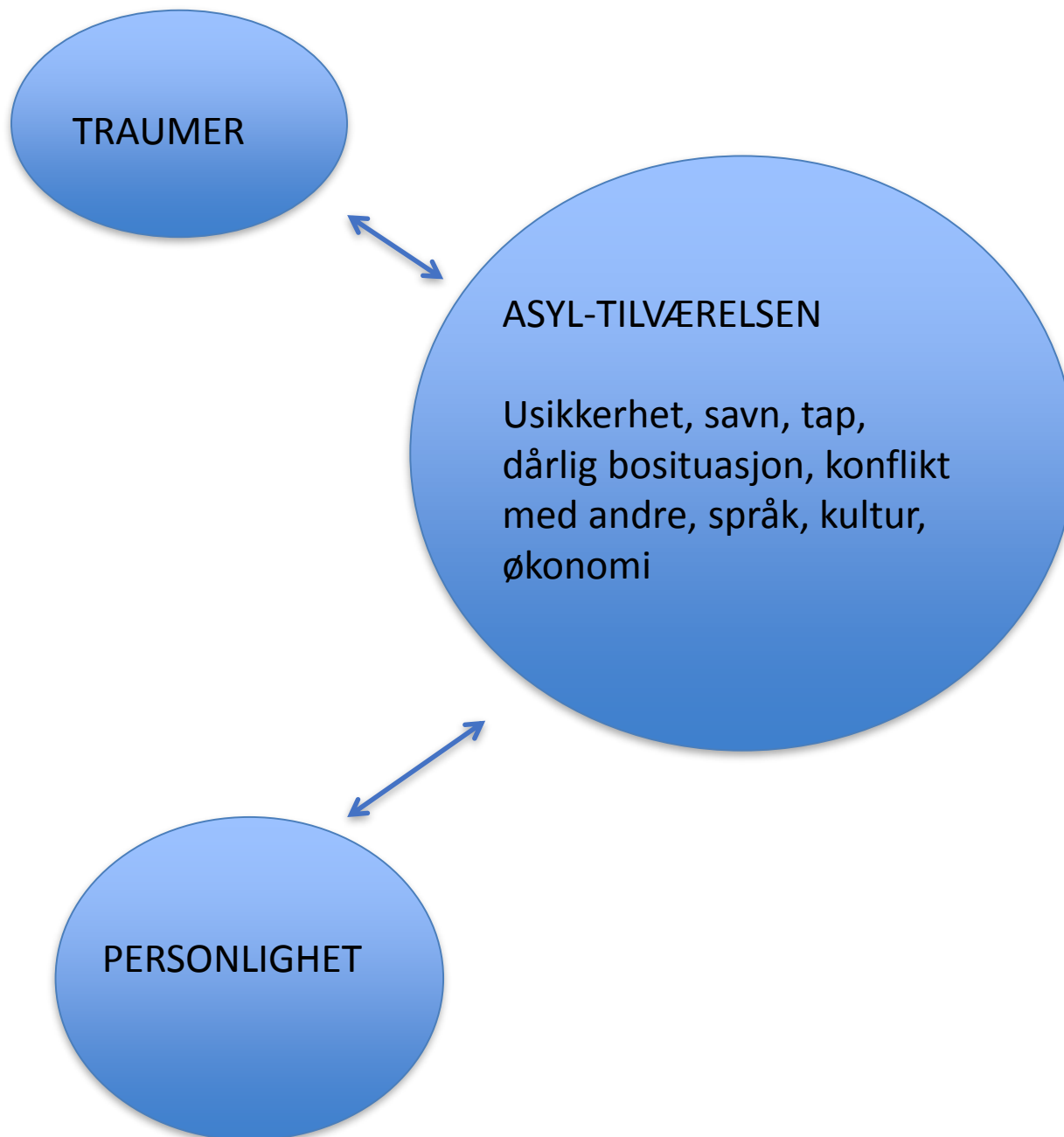
ASYLSØKERE PASSER IKKE INN I MANDATET

1. linjetjenesten

- Skal prøve ut minste nivå av hjelp først
- Skal vurdere når det trengs noe mer
- Støtte og stabiliseringsfunksjon

Asylsøker – ekstrem livssituasjon

- Mulige traumer før flukt
- Flukt
- **ASYL-TILVÆRELSEN**
 - pågående stress: usikkerhet, savn, tap
 - språklig kommunikasjon
 - kultur-kommunikasjon

Hva er mulig
å gjøre noe
med?

Hva slags
hjelp er god
hjelp?

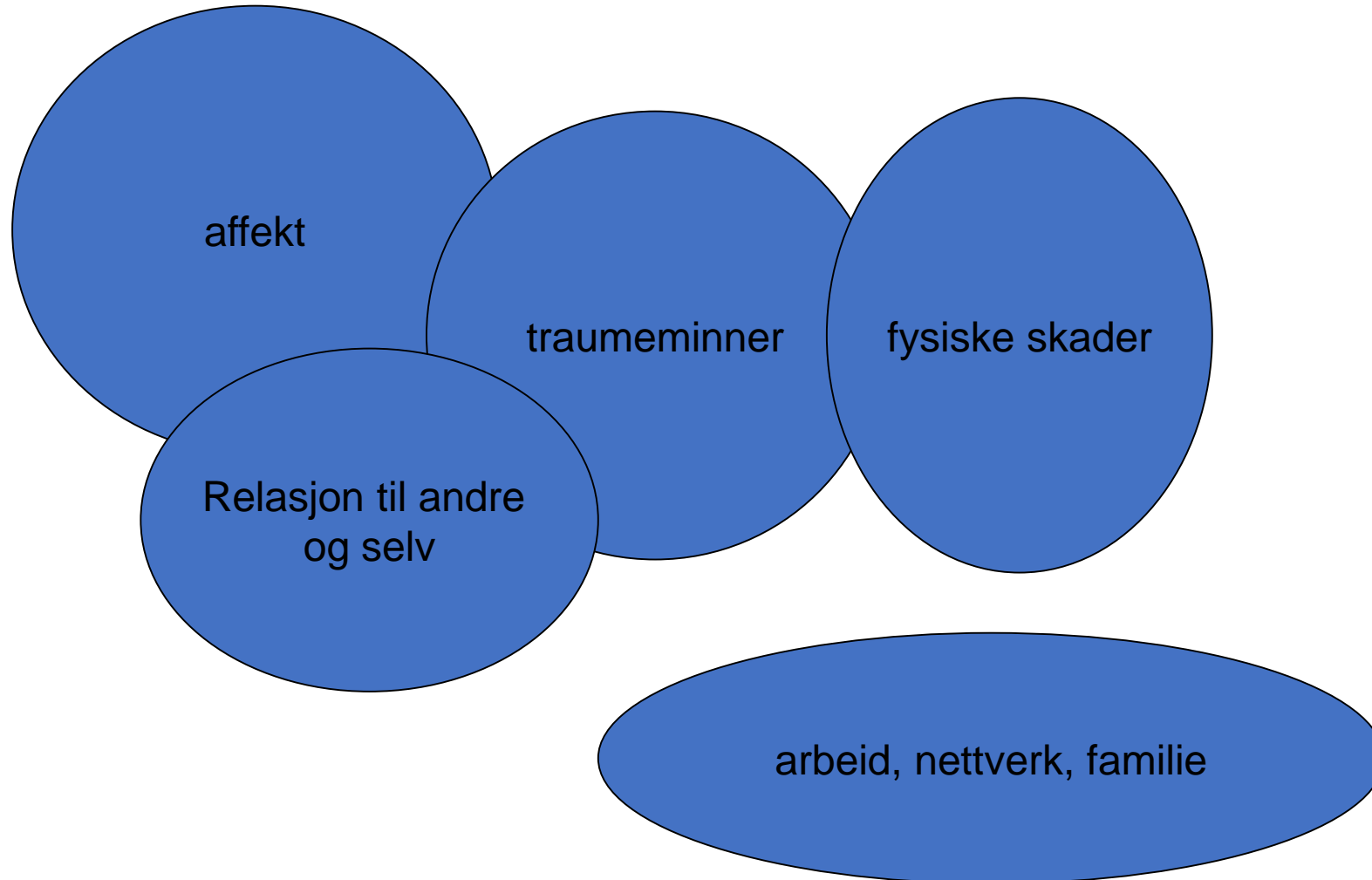
Reell smerte, reelle behov – hvem gjør hva?

1. Linje

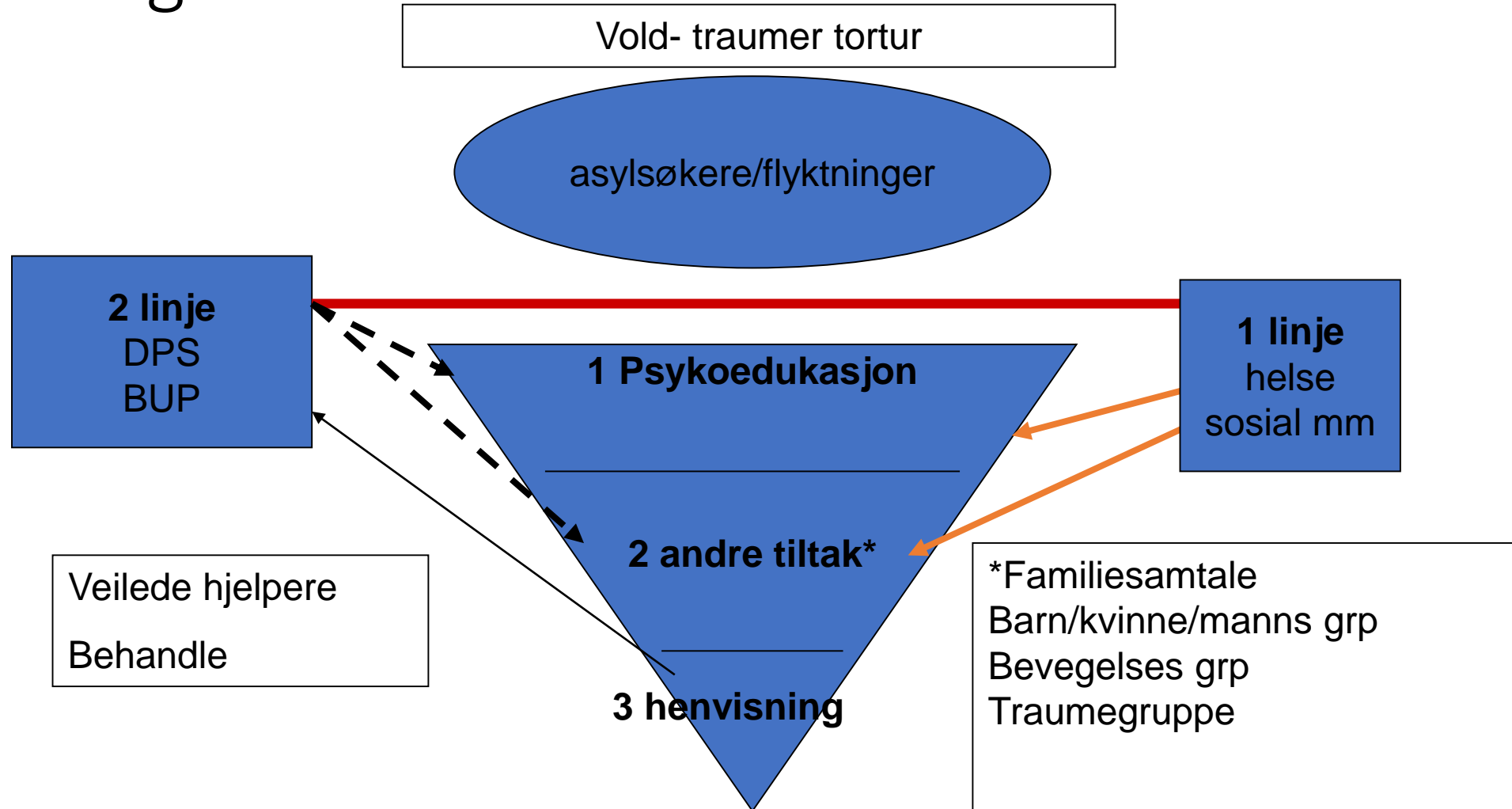
1.5 linje – når alle går litt
utenfor boksen...

2. linje

Det sammensatte bildet!

Elementer i behandling av traumatiserte flyktninger

Takk for oppmerksomheten

Foto: "Hermandad - friendship" by Rufino Hermandad - friendship.